

Diploma PRO Regio Rijnmond

Examenreglement

Inhoudsopgave

Inleiding	Blz. 2
Deel 1	Blz. 3-4
• Wetswijziging voor het PrO • Wetswijziging VSO • Medezeggenschap	
Deel 2	Blz. 5-13
• Artikel 1 - Uitgangspunt • Artikel 2 - Begrippen • Artikel 3 - De eisen voor het behalen van een schooldiploma PrO 3.1 – Voldoende onderwijsdeelname 3.2 - Het portfolio - A - Praktijkvorming (werken) - B - Presentatie “Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?” - C - Kernvakken - D - Wonen, vrije tijd en burgerschapsvorming 3.3 - Examengesprek • Artikel 4 - Het examendossier • Artikel 5 - De examencommissie van de school • Artikel 6 - Herkansing • Artikel 7 - Bezwaarmogelijkheid • Artikel 8 - Vaststelling en wijziging • Artikel 9 - Publicatie • Artikel 10 - Slotbepaling	
Deel 3	Blz. 14-17
• Stappenplan in het kort ‘schooldiploma PrO: opbouw en eisen’ • Cijferlijst - Arbeidsmarktgericht met begeleiding - Arbeidsmarktgericht - Leren-Werken	
Bijlagen	Blz. 18-26
• Bijlage 1 - Criteria bewijs en/of certificaat • Bijlage 2 - Voorbeeld brief om ouders te informeren • Bijlage 3 - Rapportage eindgesprek • Bijlage 4 - Onderdelen cijferlijst • Bijlage 5 – Aanwezigheid • Bijlage 6 – Maatschappelijke opdracht	

Inleiding

Het voor u liggende examenreglement is tot stand gekomen met de werkgroep schooldiploma PrO regio Rijnmond. Deze is gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren, waarna het vorige examenreglement is geëvalueerd en vervolgens het examenreglement herzien is.

In de huidige situatie schrijft de wetgever voor dat leerlingen van het PrO vanaf het schooljaar 2020-2021 een schooldiploma PrO kunnen behalen. Regio Rijnmond werkt vanaf schooljaar 2016-2017 met het schooldiploma PrO.

Om scholen in de regio Rijnmond te voorzien van een uniforme werkwijze is dit examenreglement tot stand gekomen.

Daarnaast geldt dat vanaf schooljaar 2021-2022 leerlingen die onderwijs volgen in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), recht hebben om hun schoolloopbaan af te kunnen ronden met een schooldiploma PrO. Dit schooldiploma PrO geeft deze doelgroep de erkenning die zij verdienen en zorgt voor meer kansengelijkheid in het onderwijs en in de uitstroom naar de arbeidsmarkt en/of vervolgonderwijs. Met het schooldiploma PrO kunnen de leerlingen van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel aantonen welke resultaten zij tijdens hun schoolloopbaan hebben behaald en hoe zij het voortgezet onderwijs hebben afgerond.

Formeel gezien geeft het schooldiploma PrO geen instroomrecht in het vervolgonderwijs. Echter zijn er binnen de regio Rijnmond afspraken gemaakt met het ROC, waarbij de waarde van het schooldiploma PrO meetelt in het al dan niet doorstromen naar het ROC.

Deel 1

Wetswijziging voor het PrO

De wetswijziging voor het PrO houdt het volgende in:

Wet voorstel voor het Schooldiploma PrO bestaat uit het wijzigen van:

- Artikel 29a van de WVO; en
- Artikel 8 van de Regeling modellen schooldiploma PrO VO.

Er wordt voorgesteld om de volgende punten wettelijk te borgen in artikel 29a van de WVO:

- Het getuigschrift voor PrO komt te vervallen.
- Het wordt voor elke PrO-school verplicht om een schooldiploma PrO uit te reiken aan leerlingen die het PrO succesvol hebben afgerond. Leerlingen die het PrO niet succesvol afronden ontvangen een verklaring.
- In aanvulling op het schooldiploma PrO wordt het voor elke pro-school verplicht om een PrO portfolio uit te reiken aan leerlingen die het PrO succesvol hebben afgerond. Uit dit portfolio blijkt welke bewijsstukken de leerling gedurende zijn schoolloopbaan behaald heeft. Dit kunnen bijv. branche-certificaten, praktijkverklaringen of een cijferlijst zijn.
- Het model voor het schooldiploma PrO wordt door de minister vastgesteld. In dit model wordt niet langer opgenomen in welke vakken de leerling onderwijs heeft gevolgd zoals dit wel op het getuigschrift vermeld kon worden. Hetgeen voorheen op het getuigschrift stond kan nu opgenomen worden in het portfolio, als de school dat wil.
- De school bepaalt op basis van een examenreglement wanneer een leerling het PrO succesvol heeft afgerond. In dit examenreglement vermeldt de school duidelijk waar een leerling aan moet voldoen om het PrO succesvol af te ronden. In vergelijking met andere schoolsoorten schrijven wij verder niet voor welke zaken in dit examenreglement geregeld moeten worden (zoals dit wel geregeld is in artikel 31 van het Eindexamenbesluit vo).
- Het model voor het schooldiploma PrO vast te stellen in artikel 8.

Het examenreglement gaat ervan uit dat het schooldiploma PrO kan worden toegekend als aan de volgende eisen is voldaan:

- Aanwezigheid
De regio bepaalt in het examenreglement wat de minimale aanwezigheidsplicht in het onderwijs is;
- Portfolio
In het portfolio toont de leerling aan hoe hij gewerkt heeft aan de verschillende leergebieden en de domeinen wonen, werken, vrije tijd en burgerschap en het niveau van beheersing;
- Examengesprek
Tijdens dit gesprek presenteert de leerling onderdelen uit zijn portfolio. Dit gesprek vormt de afronding en de mogelijkheid om het schooldiploma PrO te behalen

De kern van het schooldiploma PrO is het opgebouwde portfolio van de leerling. Dit portfolio is de belangrijkste eis om het schooldiploma PrO toe te kunnen kennen. Daarvoor is nodig dat de school helder formuleert aan welke eisen het portfolio moet voldoen. Het staat de school echter geheel vrij om een schooleigen invulling van het portfolio te geven conform de vastgestelde richtlijnen.

Wetswijziging VSO

De wetswijziging van Artikel 14d van de Wet op de expertisecentra houdt voor het VSO het volgende in:

“Artikel 14d. Schooldiploma PrO vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel

De directeur reikt een schooldiploma PrO voortgezet speciaal onderwijs uit aan de leerling die het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel verlaat, voor wie de leerplicht, bedoeld in paragraaf 2 van de Leerplichtwet 1969, is geëindigd en die naar het oordeel van de directeur in aanmerking komt voor het schooldiploma PrO. De directeur baseert zijn oordeel op een examenreglement dat door het bevoegd gezag wordt vastgesteld.

Een portfolio waarin de behaalde resultaten zijn opgenomen, maakt deel uit van het schooldiploma PrO.

Bij ministeriële regeling wordt een model voor het schooldiploma PrO vastgesteld.

De leerling die een deel van het programma heeft voltooid, de school verlaat en niet op grond van het eerste lid een schooldiploma PrO ontvangt, ontvangt een verklaring.”

De wettelijke regeling beperkt zich tot het voorschrijven van de verplichting dat het bevoegd gezag een examenreglement moet opstellen, maar laat de sector/school vrij in het regelen van de inhoud daarvan. De enige wettelijke eis is dat het portfolio waarin de behaalde resultaten van de leerling zijn opgenomen, onderdeel moet uitmaken van het schooldiploma PrO.

Medezeggenschap

Het bevoegd gezag van de school neemt een voorgenomen besluit ten aanzien van het examenreglement. Dit examenreglement wordt voorgelegd ter instemming aan de medezeggenschapsraad van de school. Nadat de MR instemming heeft verleend, stelt het bevoegd gezag het examenreglement definitief vast.

Deel 2

Artikel 1 - Uitgangspunt

Het uitgangspunt is dat alle leerlingen die onderwijs volgen op het praktijkonderwijs of zijn toegelaten tot het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel in het voortgezet speciaal onderwijs, een schooldiploma PrO kunnen behalen, ondanks de grote variatie in mogelijkheden, vaardigheden en competenties.

Aan het schooldiploma PrO worden eisen gesteld waardoor het zowel voor de leerling als de omgeving waarde verkrijgt en maatschappelijk relevant is. Deze eisen betreffen de streef- en beheersingsdoelen zoals die benoemd zijn in de het curriculum praktijkonderwijs en de kerndoelen voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel in het VSO.

Er is expliciet aandacht voor de pijlers van het praktijkonderwijs: wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Meer specifiek wordt de ontwikkeling inzichtelijk gemaakt op de volgende gebieden:

- De **praktijkvorming** waarbij inzichtelijk gemaakt wordt in welke mate de leerling arbeidscompetenties en vakvaardigheden beheerst, hoe de stages verlopen zijn en of de leerling certificaten heeft behaald;
- De **loopbaanoriëntatie** en -sturing en presentatie van de leerling van wie hij is, wat hij kan en wat hij wil;
- De **ontwikkeling** van de cognitieve vaardigheden: de beheersing van de streefdoelen voor taal- en rekenvaardigheden op referentieniveau 1F (Meijerink);
- **Burgerschapsvorming** en de mate van zelfstandigheid en zelfredzaamheid.;
- De **deelname** aan het onderwijsprogramma (lessen en stage) kent een minimale aanwezigheid van 90% binnen de mogelijkheden van de leerling ($\leq 10\%$ ongeoorloofd verzuim).

De wijze waarop het onderwijsleerproces wordt georganiseerd en leerlingen competenties verwerven kunnen verschillen per school. De eindtermen die worden geëxamineerd zijn echter voor alle scholen gelijk. De verworven competenties worden opgenomen in het examendossier en zichtbaar in het portfolio van de leerling.

De schoolloopbaan wordt afgesloten met een 'examengesprek'. Dit examengesprek is een afrondende bijeenkomst over het portfolio en het onderwijsleerproces. De leerling presenteert (in de meest ruime betekenis van het woord) binnen zijn mogelijkheden wat hij geleerd heeft en wat de plannen voor de toekomst zijn. Dit is in aanwezigheid van een begeleider vanuit school (die ook assessor kan zijn) uit de eigen school en een onafhankelijke assessor (externe assessor) die verbonden is aan een ander schoolbestuur van het VSO of praktijkonderwijs. Daarnaast is het een waardevolle aanvulling als de begeleider vanuit stage kan aansluiten. De assessoren hebben de assessorentraining/-opleiding voor het diploma PrO gevolgd en succesvol afgerond.

Aan de leerlingen die voldoen aan de voorwaarden, zoals gesteld in dit examenreglement, reikt de school het schooldiploma PrO uit. Binnen de regio Rijnmond geldt dat dit voor het praktijkonderwijs op drie niveaus uitgegeven kan worden. De 3 niveaus (uitstroomprofielen) zijn: Arbeidsmarktgericht met begeleiding (AGB), Arbeidsmarktgericht (AG) en Arbeidsmarktgericht met leren (AGL).

Leerlingen die de schoolloopbaan niet afronden of niet voldoen aan de voorwaarden van het schooldiploma PrO, ontvangen het schooldiploma PrO niet. Zij krijgen een verklaring. Hierin staat beschreven dat de leerling onderwijs heeft gevolgd op de school en aan welke leergebieden gewerkt is.

In dit examenreglement zijn de gehanteerde criteria bij het al dan niet verstrekken van het schooldiploma PrO uitgewerkt. De wijze waarop de school deze criteria toetst en opneemt in het examendossier en het portfolio, wordt door iedere school zelf uitgewerkt conform de onderstaande artikelen. Indien de school afwijkende onderdelen wil toetsen, dan dient de school dit voor te leggen aan de werkgroep diploma PrO.

Daarnaast zijn de samenstelling en taken van een examencommissie vermeld en wordt de bezwaarprocedure beschreven.

Voor een leerling die later start op het praktijkonderwijs, geldt de opbouw en de urennorm vanaf het moment dat de leerling is ingeschreven op het praktijkonderwijs.

Artikel 2 - Begrippen

In dit examenreglement komen de volgende begrippen aan bod in alfabetische volgorde. Elk begrip wordt kort toegelicht.

Begeleider vanuit school	Een door de leerling gekozen persoon. Dit kan ook de mentor zijn. Daarnaast kan deze persoon ook een interne assessor zijn.
Externe assessor	Een onafhankelijk gecertificeerde assessor, die bevoegd is om een examengesprek te voeren of een proeve van bekwaamheid te beoordelen.
Bezwaarschrift	Een bezwaarschrift (of bezwaar) is een document waarmee iemand aangeeft dat hij/zij het niet eens is met een besluit van de examencommissie.
Competentie	Het geheel van kennis, (vak)vaardigheden en de houding die een leerling nodig heeft voor het uitoefenen van een beroep.
Examencommissie	De commissie die beoordeelt of een leerling wel dan niet een schooldiploma PrO behaald heeft.
Examendossier	Een selectie van bewijzen opgebouwd volgens de gestelde eisen, waaronder relevante bewijsstukken van het genoten onderwijs inclusief de stages. Dit is een onderdeel van het portfolio.
Examenkandidaat	Een leerling die de opleiding voltooid heeft en examen gaat doen.
Mentor	Specifieke begeleider vanuit de school voor de leerling.
Ouder(s)	Ouder(s), verzorger(s) of voogd(en) van de leerling(en).
Portfolio PrO	Een ontwikkelingsgericht dossier met bewijsstukken van opgedane kennis, vaardigheden en ervaringen. Dit kan digitaal en/of op papier zijn. Praktijkonderwijs
Proeve van bekwaamheid	Een proeve van bekwaamheid kan onderdeel zijn ter afronding van de stage en/of praktijkvorming. De proeve van bekwaamheid is een afsluitende praktijktoets in een realistische context, waarmee wordt vastgesteld of de examenkandidaat de beroepscompetenties en vakvaardigheden in voldoende mate beheerst.
Examenreglement	Een set van afspraken met betrekking tot het 'schooldiploma PrO vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'.
Schoolleiding	Leden van het managementteam van de school voor voortgezet (speciaal) onderwijs.
Teamleden	Personeelsleden van de school voor voortgezet (speciaal) onderwijs.
Uitstroomprofiel	AGB: arbeidsmarktgericht met begeleiding. Dit geldt voor leerlingen met een indicatie beschut arbeid of dagbesteding AG: arbeidsmarktgericht. Deze leerling stroomt door naar reguliere arbeid met of zonder garantiebaan AGL: arbeidsmarkt gericht met leren. Deze leerling behaald te criteria voor MBO niveau 1 en/of heeft MBO niveau intern op de praktijkschool afgerond. Indien de leerling een positief doorstroom advies voor MBO niveau 2 wordt dit tijdens de warme overdracht met de samenwerkende ROC's besproken.

Verklaring	Leerlingen die niet voldoen aan de gestelde eisen die beschreven staan in het examenreglement om het schooldiploma PrO te behalen, ontvangen een verklaring. In de verklaring staat vermeld de datum van in- en uitschrijving van de v(s)o-school en hoeveel de leerling aanwezig is geweest (procentueel) en aan welke leergebieden de leerling gewerkt heeft. Concreet houdt dit in dat het getuigschrift wettelijk komt te vervallen.
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs.
Werkgroep diploma PrO	In de regio Rijnmond wordt er gewerkt met een werkgroep diploma PrO. In deze werkgroep worden alle deelnemende schoolbesturen vertegenwoordigd. Deze werkgroep dient als klankbord groep voor de deelnemende scholen, zij zijn verantwoordelijk voor het monitoren en bijstellen van het examenreglement en kunnen de deelnemende scholen adviseren. Daarnaast zijn zij ook de bezwarencommissie voor ouders en/of leerlingen.

Artikel 3 - De eisen voor het behalen van een schooldiploma ProO

Om het schooldiploma ProO te behalen, dient de leerling te voldoen aan het examendossier (zie Artikel 4). Een leerling bouwt voortdurend aan zijn examendossier door de aanwezigheid en de ontwikkeling op school en stage. De bewijslast van het leer- en ontwikkelproces kan de leerling in het portfolio inzichtelijk maken. De leerling bepaalt enkel wat er uit het portfolio tijdens het examengesprek wordt toegelicht.

Aan de leerlingen worden de volgende eisen gesteld:

3.1 - Voldoende onderwijsdeelname

Een leerling heeft binnen zijn mogelijkheden voldoende aan het onderwijs deelgenomen (inclusief de stages), bij een aanwezigheid van tenminste 90% gedurende zijn schoolloopbaan. De mogelijkheden van de leerling zijn individueel bepaald.

De leerling heeft niet meer dan 10% in totaal ongeoorloofd schoolverzuim gedurende zijn schoolloopbaan. Het percentage wordt berekend over het aantal uren dat de leerling binnen zijn mogelijkheden aanwezig kon zijn op school. Het ongeoorloofde verzuim wordt dan vergeleken met het aantal lessen dat de leerling wel op school kon zijn. Deze aanwezigheidseis is op 90% gesteld (rekening houdend met de persoonlijke mogelijkheden van de leerling), omdat werkgevers erop moeten kunnen vertrouwen dat de leerling ook daadwerkelijk aanwezig is op de stage en/of de werkplek. Bij meer dan 10% ongeoorloofd schoolverzuim dient de leerling een vervangende opdracht te maken. Aan het begin van het uitstroomjaar bepaalt de interne examencommissie het aanwezigheidspercentage. Hierdoor wordt duidelijk of de leerling voldoende onderwijstijd heeft gevolgd om op te kunnen gaan voor het examen, of dat er een vervangende opdracht gemaakt moet worden.

Het percentage bepaalt de omvang van de vervangende opdracht;

- < dan 70% vraagt om een beoordeling door de interne examencommissie om in aanmerking te komen voor examen en diploma Pro of een onderwijsverlenging (optie)
- 70 – 80 % vervangende opdracht deze dient te voldoen aan 40 uur waarvan 30 uur praktisch en 10 uur theoretisch (denk aan extra (interne) stage, ondersteunen bij schoolactiviteiten, extra stageopdrachten/verslagen, extra onderwijstijd)
- 80 – 89 % 20 uur waarvan 15 uur praktisch en 5 uur theoretisch.

Voor invulling van de vervangende opdracht zie bijlage 5.

3.2 - Het Portfolio

Het portfolio bestaat uit vier onderdelen, dat zijn:

A - Praktijkvorming (werken)

De praktijkvorming vormt de kern van het schooldiploma PrO. Hierbij gaat het om de volgende onderdelen (de bewijslast zit in het portfolio van de leerling):

- Beheersing van de arbeidscompetenties (ook wel werknemersvaardigheden genoemd). De arbeidscompetenties hebben veel overlap met de sociaal-emotionele competenties waar de leerling aan werkt;
- Beheersing van de (vak)vaardigheden;
- De stages die de leerling heeft gelopen;
- Eventueel behaalde (branche) certificaten op het gebied van de praktijkvorming;
- Een proeve van bekwaamheid (facultatief) kan onderdeel zijn om de beheersing van de arbeidscompetenties en de vakvaardigheden inzichtelijk te maken.

B - Presentatie “Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”

De leerling presenteert zichzelf en reflecteert op de eigen kwaliteiten en motieven binnen zijn mogelijkheden. De leerling geeft onder andere aan wat hij wil gaan doen op het gebied van werken, hoe hij de eigen loopbaan gaat sturen en wie hij daarvoor nodig heeft vanuit het eigen netwerk. Dit behoort tot de Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van de leerling. Binnen de LOB is aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en de netwerken van de leerling.

C - Kernvakken

De mate van beheersing van de kernvakken wordt wel inzichtelijk gemaakt, maar weegt minder zwaar dan het onderdeel praktijkvorming voor het schooldiploma PrO arbeidsmarktgericht met begeleiding en arbeidsmarktgericht.

De mate van beheersing en/of de ontwikkeling van de kernvakken:

- De beheersing van (op weg naar) referentieniveau 1F voor ‘Nederlandse taal en communicatie’;
- De beheersing van (op weg naar) referentieniveau 1F voor ‘Rekenen wiskunde’;
- optioneel:
- De beheersing van (op weg naar) CEF/ERK A1 voor ‘Engels’.

Deze eisen gelden voor de leerlingen die het schooldiploma PrO behalen met het uitstroomperspectief leren-werken.

De mate van beheersing en/of de ontwikkeling van de kernvakken:

- De beheersing van referentieniveau 1F/2F voor ‘Nederlandse taal en communicatie’;
- De beheersing van referentieniveau 1F/2F voor ‘Rekenen wiskunde’;
- De beheersing van CEF/ERK A2 voor ‘Engels’.

D - Wonen, vrije tijd en burgerschapsvorming

De leerling heeft actief deelgenomen aan de thema's op het gebied van wonen, vrije tijd en burgerschap.

- Op het gebied van het domein 'wonen' maakt de leerling de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid inzichtelijk door middel van opdrachten die de leerling heeft uitgevoerd;
- Op het gebied van het domein 'vrije tijd' presenteert de leerling welke hobby's hij heeft en/of hoe hij de vrije tijd inricht;
- Op het gebied van het domein 'burgerschap' gaat het over als participierend burger kunnen deelnemen aan de maatschappij en het digitaal vaardig zijn. De leerling maakt dit inzichtelijk door middel van opdrachten en/of de deelname aan thema's en workshops e.d. die de leerling heeft uitgevoerd en/of gevolgd.

3.3 - Examengesprek

Wanneer de leerling het examengesprek mag voeren, dan voldoet de leerling aan de eisen die gesteld zijn onder onderdeel 1 (aanwezigheid) en onderdeel 2 (portfolio).

De leerling presenteert tijdens het examengesprek het portfolio. De presentatie en de presentatievorm zijn passend binnen de mogelijkheden van de leerling. Het portfolio vormt het centrale document van de ontwikkeling en de wensen van de leerling. In het kader van een leven lang leren kan de leerling het portfolio (digitaal) meenemen naar de volgende fase van zijn leven en het portfolio verder bijhouden en aanvullen.

Tijdens het examengesprek wordt stilgestaan bij wat de leerling heeft geleerd, wat hij wil gaan doen, hoe hij dit gaat aanpakken en wat hij hiervoor nodig heeft. De mentor, een persoon (of personen) die de leerling kent en een assessor zijn aanwezig bij het examengesprek. De assessor is bevoegd om tijdens het voorgesprek aan te geven dat het portfolio niet voldoet aan de eisen. Hier wordt dan over gerapporteerd waarbij de gemaakte afspraken inzichtelijk zijn voor de school en de werkgroep diploma PrO.

Wanneer de leerling aan alle voorgaande onderdelen voldoet, dan wordt de leerling uitgenodigd voor het examengesprek. De leerling is feitelijk al geslaagd voor het schooldiploma PrO arbeidsmarktgericht met begeleiding wanneer hij op mag gaan voor het examengesprek. Wanneer de leerling een maatwerk gesprek nodig heeft, dan kan er een herkansing voor het betreffende onderdeel gedaan worden. Wanneer de leerling ook na een herkansing niet voldoet aan de voorwaarden om het schooldiploma PrO te behalen, dan ontvangt de leerling een verklaring.

Artikel 4 - Het examendossier

De leerling mag opgaan voor het examengesprek met de examencommissie, indien de leerling heeft voldaan aan de in het examenreglement vermelde eisen. De leerling krijgt één herkansingsmogelijkheid indien hij één of meerdere onderdelen van het examendossier nog niet behaald heeft. Wanneer de leerling voldoet aan de in artikel 3 gestelde eisen mag de leerling opgaan voor het examengesprek.

Dit dossier bestaat minimaal uit:

1. Persoonsgegevens, curriculum vitae, (pas)foto;
2. Bewijs van voldoende onderwijs- en stagedeelname
3. Het portfolio met daarin tenminste:
 - A. Bewijzen van de praktijkvorming, (eventueel) behaalde certificaten en verslagen en/of beoordelingen van de stages;
 - B. Presentatie van 'Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik' en een beschrijving van de Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) met daarin aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken;
 - C. Onafhankelijke toets-resultaten van Nederlandse taal en communicatie en Rekenen wiskunde;
 - D. Bewijzen van het werken aan de gebieden wonen, vrije tijd en burgerschap;
 - E. Schooleigen onderdelen
4. Ondertekende goedkeuring door interne examencommissie;
5. De schriftelijke uitslag van het examengesprek.

Artikel 5 - De examencommissie van de school

De examencommissie bestaat in ieder geval uit:

- De directeur of teamleider die tevens voorzitter van de commissie is;
- Een secretaris die de verslaglegging en communicatie verzorgt;
- Een coördinator diploma praktijkonderwijs en/of een interne assessor.

De voornaamste taak van de examencommissie is beoordelen of de leerling voldoet aan de eisen, zoals gesteld in Artikel 3 en Artikel 4. Vervolgens neemt de examencommissie een besluit over:

- Het uitreiken van een schooldiploma PrO of een verklaring;
- Het aangeven van condities waaronder het schooldiploma PrO alsnog behaald kan worden.

De examencommissie komt zes weken voor het examengesprek bijeen of aan het eind van de schoolloopbaan van de individuele leerling (bij eerder uitstromen). De examencommissie bepaalt of een schoolverlater een schooldiploma PrO dan wel een verklaring ontvangt. Als een leerling niet voldoet aan de eisen van voldoende certificering en/of voldoende onderwijsdeelname, dan wordt de leerling besproken in de examencommissie. De examencommissie zal informatie inwinnen bij bijv. het team (zoals mentoren, zorgteam, docenten die een certificaat niet verstrekt hebben) om een beeld te vormen van de leerling. Als er sprake is van een positieve ontwikkeling en/of van bijzondere omstandigheden, kan de commissie alsnog besluiten tot diplomering. Deze afweging wordt schriftelijk onderbouwd naar de werkgroep diploma PrO.

Artikel 6 - Herkansing

Leerlingen die niet aan de eisen voldoen, zoals die gesteld zijn Artikel 3 en Artikel 4, worden besproken in de examencommissie. Er kan alsnog een examengesprek plaatsvinden, waarna er indien mogelijk een schooldiploma verstrekt kan worden als er sprake is van:

- (Alsnog) laten zien te voldoen aan de eisen en/of;
- Een aantoonbaar uitgevoerde maatschappelijke opdracht in de eigen tijd bij te weinig onderwijsdeelname door ongeoorloofd verzuim;
- Bijzondere omstandigheden.

Dit is ter beoordeling van de interne examencommissie van de school.

Artikel 7 - Bezwaarmogelijkheden

Een leerling (of zijn ouders) kunnen bezwaar aantekenen tegen het besluit van de examencommissie van de school om geen schooldiploma PrO te verstrekken. Dit wordt schriftelijk en mondeling toegelicht aan ouders en de leerling.

Het bezwaar dient binnen één week na het besluit van de examencommissie, schriftelijk bij de examencommissie te worden ingediend. Ouders krijgen de mogelijkheid hun bezwaar mondeling toe te lichten.

Het bezwaar wordt behandeld door de bezwarencommissie, ook wel de werkgroep van het diploma PrO regio Rijnmond. Op advies van deze commissie neemt de directeur een beslissing over het bezwaarschrift. De directeur zal binnen vijf werkdagen na het indienen van het bezwaarschrift een bindend besluit nemen. Dit besluit wordt schriftelijk en met redenen omkleed medegedeeld aan de ouders.

Artikel 8 - Vaststelling en wijziging

Dit examenreglement is vastgesteld door het bevoegd gezag van **ProNova college** op **22 januari 2026**. Het examenreglement is voorgelegd ter instemming aan de medezeggenschapsraad van de individuele scholen. Het examenreglement wordt jaarlijks geëvalueerd door de werkgroep diploma PrO en waar nodig gewijzigd.

Artikel 9 - Publicatie

Het examenreglement van de school ligt ter inzage bij de directeur en de schooladministratie en staat op de website van de school. Het examenreglement wordt uitgereikt aan (de ouders van) examenkandidaten. Het reglement is te vinden op de website van de school.

Artikel 10 - Slotbepaling

In alle gevallen waarin dit examenreglement niet voorziet en voor zover het de gang van zaken van de examencommissie betreft, beslist de examencommissie.

Deel 3

Stappenplan in het kort 'Schooldiploma PrO: opbouw en eisen'

Het schooldiploma Praktijkonderwijs bestaat uit 3 delen. Hieronder de opsomming met korte toelichting. Aan ieder deel dient de leerling te voldoen om naar het volgende deel te mogen gaan.

Deel 1 - Aanwezigheid:

Om het schooldiploma Praktijkonderwijs te kunnen behalen, dient de leerling voldoende (90% van de onderwijstijd) aanwezig te zijn geweest op school en op de stage (uitzonderingen en afwezigheid op basis van persoonlijke omstandigheden zijn mogelijk en legitiem). Als hieraan is voldaan, dan geeft dit toegang tot deel 2;

Deel 2 - Portfolio van de leerling:

De leerling bouwt tijdens het onderwijs aan een portfolio dat voldoet aan de standaard van de school. Het portfolio geeft inzicht in de ontwikkeling welke de leerling heeft doorgemaakte en het beheersingsniveau op de verschillende onderdelen. In het portfolio toont de leerling op eigen niveau aan hoe hij gewerkt heeft aan de pijlers van het praktijkonderwijs: wonen, werken, vrijetijd en burgerschap. Daarnaast moet de ontwikkeling zichtbaar zijn op de cognitieve vaardigheden m.b.t. taal- en rekenvaardigheden, praktijkvorming en loopbaanoriëntatie. Het portfolio moet voldoen aan de in de beoordelingslijst benoemde criteria (pagina 12, 13, 14 van dit document). De cijferlijst wordt compleet gemaakt en er wordt bepaald of de leerling aangemeld kan worden voor het examengesprek.

Wanneer aan deel 1 en 2 is voldaan, kan de school overgaan tot aanmelding volgens de aanmeldingsprocedure bij het examenbureau IVIO. De school is door deze aanmelding verantwoordelijk voor een correct portfolio. Het IVIO zorgt voor de verwerking van de inschrijving, planning van het assessmentgesprek, de uitnodigingsbrieven voor de leerling en draagt zorg voor de afronding m.b.t. de het toesturen en registreren van de diploma's.

Deel 3 - Het examengesprek:

Wanneer een leerling op gesprek mag, is hij feitelijk al geslaagd. Het examengesprek vormt de afronding om het schooldiploma Praktijkonderwijs te behalen.

Diplomerings:

Wanneer het gesprek heeft plaats gevonden meldt de externe assessor de resultaten bij het IVIO. Het rapportageformulier wordt eigendom van de leerling, school van herkomst is hiervoor verantwoordelijk.

Het IVIO draagt zorg voor het registreren en afdrukken van de diploma's.

De scholen ontvangen de diploma's en kunnen deze uitreiken aan de leerlingen.

Cijferlijst | Onderbouwing van het schooldiploma Pro arbeidsmarktgericht met begeleiding

Deel 1 Aanwezigheid		Voldoet de leerling aan de norm?	
Datum eerste registratie: Aanwezigheid: - Aanwezigheidsnorm van 90% binnen de eigen mogelijkheden - De leerling is maximaal 10% van de onderwijstijd ongeoorloofd afwezig van school en/of stage		Ja, percentage: _____% Ga naar deel 2	Nee, percentage: _____% Uitvoeren vervangende opdracht
Opmerking:			
Deel 2 Portfolio		Beoordeling*	Normering*
Praktijkvorming (<i>onderdeel domein werken</i>): - Beheersing van de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties ** - Beheersing van de vakvaardigheden ** - Met goed gevolgde uitgevoerde laatste stage - Behaalde schooldiploma Pro en/of (branche) certificaten <i>Norm praktijkvorming: minimaal 11 punten waarbij de leerling minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing heeft, anders herkansing op dit specifieke onderdeel (minimaal 44 punten vanwege de weging)</i>		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (4-16) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Praktijkvorming totaal aantal behaalde punten maal factor 4			___ punten
Presentatie “wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”: - Presentatie kwaliteiten- en motievenreflectie - Presentatie werkexploratie en loopbaansturing - Presentatie wie of wat de leerling nodig heeft (netwerk)		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Presentatie totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Kernvakken niveau van beheersing referentieniveaus: - Nederlandse taal en communicatie (op weg naar) referentieniveau 1F - Rekenen wiskunde (op weg naar) referentieniveau 1F - Engels (op weg naar) CEF/ERK A1		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Kernvakken totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Domeinen: - Zelfstandigheid en zelfredzaamheid (domein wonen en vrije tijd) - Ontwikkeling op het gebied van burgerschap - ICT-vaardigheden en mediawijsheid		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Domeinen totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Totaal Minimaal 60 van de 100 punten voor toegang tot examengesprek		___ punten	
Norm portfolio: Minimaal 60 punten (<i>waarvan minimaal 44 punten voor de praktijkvorming</i>)		Ja, ga naar deel 3	Nee, herkansing op onderdeel
Opmerking:			
Deel 3 Examengesprek		Voldaan	
Presentatie van het portfolio en de persoonlijke ontwikkeling		Ja / Nee	
Opmerking:			
Totaal			
Score per deel	Normering per deel	Voldaan	
Deel 1 Aanwezigheid	Min. 90% aanwezig binnen de eigen mogelijkheden	Ja / Nee	
Deel 2 Portfolio	Min. 60 punten	Ja / Nee	
Deel 1 Examengesprek	Presentatie portfolio	Ja / Nee	
Geslaagd		Ja / Nee	
Eindcijfer (<i>op basis van het aantal punten bij het portfolio</i>)			

*	De school bepaalt zelf op basis waarvan een O-M-V-G-beoordeling wordt gegeven. Onvoldoende = 1 punt, Matig = 2 punten, voldoende = 3 punten, Goed = 4 punten
**	Het gaat bij de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties en de vakvaardigheden om de mate van ondersteuning die een leerling nodig heeft om een voldoende resultaat te behalen. Kan de leerling het zelfstandig, met hulp of afstand of op afroep, heeft de leerling intensieve ondersteuning nodig om een voldoende resultaat te behalen of kan de leerling het met intensieve ondersteuning ook niet? Heeft de leerling indicatie dagbesteding en/of beschut werk dan heeft de leerling arbeid met begeleiding.

Cijferlijst | Onderbouwing van het schooldiploma Pro arbeidsmarktgericht

Deel 1 Aanwezigheid		Voldoet de leerling aan de norm?	
Datum eerste registratie: Aanwezigheid: - Aanwezigheidsnorm van 90% binnen de eigen mogelijkheden - De leerling is maximaal 10% van de onderwijstijd ongeoorloofd afwezig van school en/of stage		Ja, percentage: _____% Ga naar deel 2	Nee, percentage: _____% Uitvoeren vervangende opdracht
Opmerking:			
Deel 2 Portfolio		Beoordeling*	Normering*
Praktijkvorming (<i>onderdeel domein werken</i>): - Beheersing van de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties ** - Beheersing van de vakvaardigheden ** - Met goed gevolgde uitgevoerde laatste stage - Behaalde schooldiploma Pro en/of (branche) certificaten <i>Norm praktijkvorming: minimaal 11 punten waarbij de leerling minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing heeft, anders herkansing op dit specifieke onderdeel (minimaal 44 punten vanwege de weging)</i>		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (4-16) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Praktijkvorming totaal aantal behaalde punten maal factor 4			___ punten
Presentatie “wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”: - Presentatie kwaliteiten- en motievenreflectie - Presentatie werkexploratie en loopbaansturing - Presentatie wie of wat de leerling nodig heeft (netwerk)		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Presentatie totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Kernvakken niveau van beheersing referentieniveaus: - Nederlandse taal en communicatie (op weg naar) referentieniveau 1F - Rekenen wiskunde (op weg naar) referentieniveau 1F - Engels (op weg naar) CEF/ERK A1		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Kernvakken totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Domeinen: - Zelfstandigheid en zelfredzaamheid (domein wonen en vrije tijd) - Ontwikkeling op het gebied van burgerschap - ICT-vaardigheden en mediawijsheid		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Domeinen totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Totaal Minimaal 60 van de 100 punten voor toegang tot examengesprek		___ punten	
Norm portfolio: Minimaal 60 punten (<i>waarvan minimaal 44 punten voor de praktijkvorming</i>)		Ja, ga naar deel 3	Nee, herkansing op onderdeel
Opmerking:			
Deel 3 Examengesprek		Voldaan	
Presentatie van het portfolio en de persoonlijke ontwikkeling		Ja / Nee	
Opmerking:			
Totaal			
Score per deel	Normering per deel	Voldaan	
Deel 1 Aanwezigheid	Min. 90% aanwezig binnen de eigen mogelijkheden	Ja / Nee	
Deel 2 Portfolio	Min. 60 punten	Ja / Nee	
Deel 1 Examengesprek	Presentatie portfolio	Ja / Nee	
Geslaagd		Ja / Nee	
Eindcijfer (<i>op basis van het aantal punten bij het portfolio</i>)			

*	De school bepaalt zelf op basis waarvan een O-M-V-G-beoordeling wordt gegeven. Onvoldoende = 1 punt, Matig = 2 punten, voldoende = 3 punten, Goed = 4 punten
**	Het gaat bij de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties en de vakvaardigheden om de mate van ondersteuning die een leerling nodig heeft om een voldoende resultaat te behalen. Kan de leerling het zelfstandig, met hulp of afstand of op afroep, heeft de leerling intensieve ondersteuning nodig om een voldoende resultaat te behalen of kan de leerling het met intensieve ondersteuning ook niet?

Cijferlijst | Onderbouwing van het schooldiploma Pro Leren-Werken

Deel 1 Aanwezigheid		Voldoet de leerling aan de norm?	
Datum eerste registratie: Aanwezigheid: - Aanwezigheidsnorm van 90% binnen de eigen mogelijkheden - De leerling is maximaal 10% van de onderwijstijd ongeoorloofd afwezig van school en/of stage		Ja, percentage: _____% Ga naar deel 2	Nee, percentage: _____% Uitvoeren vervangende opdracht
Opmerking:			
Deel 2 Portfolio		Beoordeling*	Normering*
Praktijkvorming (<i>onderdeel domein werken</i>): - Beheersing van de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties ** - Beheersing van de vakvaardigheden ** - Met goed gevolgde uitgevoerde laatste stage - Behaalde schooldiploma Pro en/of (branche) certificaten - Bewijzen <i>Norm praktijkvorming: minimaal 11 punten waarbij de leerling minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing heeft, anders herkansing op dit specifieke onderdeel (minimaal 44 punten vanwege de weging)</i>		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G Wel / Niet Wel / Niet	___ punten (4-16) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-2) ___ punten (1-2)
Praktijkvorming totaal aantal behaalde punten maal factor 4			___ punten
Presentatie “wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”: - Presentatie kwaliteiten- en motievenreflectie - Presentatie werkexploratie en loopbaansturing - Presentatie wie of wat de leerling nodig heeft (netwerk)		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Presentatie totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Kernvakken niveau van beheersing referentieniveaus: - Nederlandse taal en communicatie (op weg naar) referentieniveau 2F - Rekenen wiskunde (op weg naar) referentieniveau 2F - Engels (op weg naar) CEF/ERK A2		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Kernvakken totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Domeinen: - Zelfstandigheid en zelfredzaamheid (domein wonen en vrije tijd) - Ontwikkeling op het gebied van burgerschap - ICT-vaardigheden en mediawijsheid		O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	___ punten (3-12) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4) ___ punten (1-4)
Domeinen totaal aantal behaalde punten maal factor 1			___ punten
Totaal Minimaal 60 van de 100 punten voor toegang tot examengesprek		___ punten	
Norm portfolio: Minimaal 60 punten (<i>waarvan minimaal 44 punten voor de praktijkvorming</i>)		Ja, ga naar deel 3	Nee, herkansing op onderdeel
Opmerking:			
Deel 3 Examengesprek		Voldaan	
Presentatie van het portfolio en de persoonlijke ontwikkeling		Ja / Nee	
Opmerking:			
Totaal			
Score per deel	Normering per deel	Voldaan	
Deel 1 Aanwezigheid	Min. 90% aanwezig binnen de eigen mogelijkheden	Ja / Nee	
Deel 2 Portfolio	Min. 60 punten	Ja / Nee	
Deel 3 Examengesprek	Presentatie portfolio	Ja / Nee	
Geslaagd		Ja / Nee	
Eindcijfer (<i>op basis van het aantal punten bij het portfolio</i>)			

*	De school bepaalt zelf op basis waarvan een O-M-V-G-beoordeling wordt gegeven. Onvoldoende = 1 punt, Matig = 2 punten, voldoende = 3 punten, Goed = 4 punten
**	Het gaat bij de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties en de vakvaardigheden om de mate van ondersteuning die een leerling nodig heeft om een voldoende resultaat te behalen. Kan de leerling het zelfstandig, met hulp of afstand of op afroep, heeft de leerling intensieve ondersteuning nodig om een voldoende resultaat te behalen of kan de leerling het met intensieve ondersteuning ook niet?

Bijlage 1 - Criteria bewijs en/of certificaat

De bewijzen dienen te voldoen aan;

- **Authenticiteit**
Een logo of een stempel. Een handtekening moet altijd.
- **Relevantie**
Toont aan dat wat je wilt aantonen.
- **Actualiteit**
Datum (dd-mm-jjjj).
- **Kwantiteit**
Niet eenmalig feit, niet een toevalligheid.
- **Variatie**
Niet steeds meer van hetzelfde. Wel steeds verschillende situaties of contexten.
- **Certificaat**
Alle branchecertificaten en methode gebonden certificaten. Voorbeelden zijn;
Deviant of oefenen.nl.

Methode gebonden:

Bijvoorbeeld: StruX

School gebonden bewijzen:

Bijvoorbeeld: stagebewijs, coaching kaart, volglijt, aftekenkaart, beoordeling van verslagen of presentaties, uren/werkbriefjes, bewijs van deelname, foto en/of Filmpje.

Bijlage 2 - Voorbeeldbrief om ouder(s)/verzorger(s) te informeren

Plaats, datum

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Door middel van deze brief willen we u informeren over het **diploma** voor leerlingen van het praktijkonderwijs.

Het diploma is **competentie gericht**. Dat wil zeggen dat een leerling laat zien wat hij/zij wél kan. De leerlingen moeten bewijzen halen op de 4 domeinen:

Wonen, Werken, Burgerschap en Vrije Tijd. Hierbij krijgt het domein werken de meeste aandacht.

Alle leerlingen bouwen gedurende hun **schoolloopbaan** een **portfolio** op dat in het uitstroomjaar wordt beoordeeld op 3 uitstroomrichtingen. Deze zijn allen arbeidsmarkt gericht, maar maken een onderscheid in:

- Arbeidsmarktgericht met begeleiding
- Arbeidsmarktgericht
- Arbeidsmarkt gericht met leren.

In het **portfolio** komen:

- Stage-ervaringen en stagebeoordelingen
- Toets resultaten
- Manier waarop een leerling zich ontwikkeld heeft (leerdoelen)
- Bewijzen waaruit blijkt wat een leerling kan (competenties)

We hebben gemerkt dat leerlingen het fijn vinden dat er nu ook voor onze vorm van onderwijs een diploma is en we hopen dat bedrijven die met onze leerlingen te maken krijgen de waarde van het diploma kunnen gaan herkennen.

Hopelijk kan uw zoon of dochter aan het eind van zijn schoolloopbaan op XXX zeggen: **“Ik heb een diploma”**.

Met vriendelijke groet,

XX (assessor Pro diploma)

XX (assessor Pro diploma)

Bijlage 3 - Rapportage eindgesprek (t.b.v. PrO diplomering regio Rijnmond)

Naam van de leerling				
Voor welke variant van het diploma gaat de leerling op? (aanvinken)	☐	Diploma arbeidsmarktgericht met begeleiding (leerroute AGB)		
	☐	Diploma arbeidsmarktgericht (leerroute AG)		
	☐	Diploma arbeidsmarktgericht met leren (leerroute AG+L)		
Cijferlijst aanwezig	☐	Ja	☐	Nee
Onderwerpen uit dossier die door de leerling zijn ingebracht in het gesprek (minimaal twee)	1			
	2			
	Overig			

Welke (minimaal) twee onderdelen uit het examendossier zijn op initiatief van de externe assessor besproken tijdens het eindgesprek?	1	
	2	
	Overig	
Welke informatie over de leerling hebben de vragen u opgeleverd? Mogelijke gesprekstechnieken: • Situatie • Taak • Actie • Resultaat • Reflectie • Toekomst Of • Reproductie • Toepassen • Inzicht	Verslag bespreking <u>eerste</u> onderwerp:	

Welke informatie over de leerling hebben de vragen u opgeleverd? Mogelijke gesprekstechnieken: • Situatie • Taak • Actie • Resultaat • Reflectie • Toekomst Of • Reproductie • Toepassen • Inzicht	Verslag bespreking <u>tweede</u> onderwerp:
Hoe luidt de feedback aan de leerling?	
Is de leerling geslaagd en ontvangt hij of zij het (aangevinkte) diploma Praktijkonderwijs?	

Datum en plaats	
Naam en handtekening onafhankelijke assessor	
Naam en handtekening leerling	
Aanwezigheid van mentor	

Bijlage 4 - Onderdelen cijferlijst

A - Praktijkvorming

In dit deel wordt het domein 'werken' belicht en dit wordt vastgelegd in het portfolio. De beheersing van de praktijkvorming vormt de kern van het schooldiploma PrO. Dit onderdeel telt daarom zwaarder mee dan de andere onderdelen.

Het domein werken bestaat uit vijf onderdelen:

1. Beheersing van de arbeidscompetenties/werknemersvaardigheden (bewijsstukken zoals beoordelingen zitten in het portfolio);
2. Beheersing van de vakvaardigheden (bewijsstukken zoals beoordelingen zitten in het portfolio);
3. De stages die de leerling heeft gelopen (bewijsstukken zoals beoordelingen en stageverslagen zitten in het portfolio);
4. Eventueel behaalde (branche) certificaten. Tijdens de praktijkvakken en de stages werkt de leerling aan het opdoen van arbeidscompetenties (waaronder sociaal-emotionele competenties) en vakvaardigheden. De arbeidscompetenties en vakvaardigheden die de leerling beheerst, worden inzichtelijk gemaakt in het portfolio. Eventuele branche (erkende) certificaten en/of vakschooldiploma kunnen hier onderdeel van zijn.
5. De arbeidscompetenties zijn beoordeeld op de stages, bij voorkeur door de stagebegeleider van de werkplek. Een overzicht van de stages die de leerling heeft gelopen zijn opgenomen in het portfolio. Van tenminste het laatste leerjaar is er per stage benoemd wat goed ging op de stage en wat de leerdoelen zijn. Ook heeft de leerling stageverslagen gemaakt die opgenomen zijn in het portfolio. De laatst uitgevoerde stage dient met een voldoende resultaat te zijn afgerond.

B - Presentatie "Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?"

De leerling heeft bewijzen verzameld in zijn portfolio. Dit kan door middel van bijvoorbeeld beelden of andere bewijslast, passend bij de mogelijkheden van de leerling. De leerling presenteert wie hij is, waar hij woont en op welke school hij zit. De leerling presenteert waar hij goed in is, wat zijn talenten zijn en waar de leerling ondersteuning bij nodig heeft.

De leerling presenteert de hobby's en voorkeuren en wat hij graag wil bereiken. Ook geeft de leerling aan welke ontwikkeling en/of ondersteuning nodig zijn om dit doel te bereiken.

Dit deel bevat de beschrijving van LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) met daarin aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en het netwerk.

C - Kernvakken

In dit onderdeel wordt inzichtelijk gemaakt welk niveau de leerling beheerst op (weg naar 1F, 1F of 2F) referentieniveau voor de leergebieden 'Nederlandse taal en communicatie' en 'Rekenen wiskunde' en voor 'Engels' op CEF/ERK niveau A1 & A2 (Meijerink, 2009). Voor het schooldiploma PrO dat gericht is op doorstroming naar de arbeidsmarkt, is de mate van beheersing van de kernvakken onderdeel van het schooldiploma PrO, maar geen doorslaggevend onderdeel.

D - Burgerschapsvorming

In dit deel wordt inzichtelijk welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt op het gebied van de domeinen 'wonen', 'vrije tijd' en 'burgerschap'.

Wonen

Op het gebied van 'wonen' presenteert de leerling zijn woonwens. De zelfstandigheid en de zelfredzaamheid worden inzichtelijk gemaakt door middel van opdrachten die de leerling heeft uitgevoerd. Ook komt hier de persoonlijke verzorging naar voren, het runnen van een huishouden passend bij de woonvorm en -wens, budgetteren, mobiliteit en reizen en het bereiden van gezonde maaltijd.

Vrije tijd

De leerling presenteert hoe hij de vrije tijd nu inricht en wil in gaan richten en welke stappen hiervoor nodig zijn. Ook worden hier (netwerk)relaties benoemd en hoe de leerling deze gaat onderhouden.

Burgerschap

In dit onderdeel gaat het erover om als burger deel te kunnen nemen aan de maatschappij. De leerling kent het stemrecht en het politieke bestel op hoofdlijnen en heeft in het onderwijs kennisgenomen van het omgaan met verschillen en diversiteit. Binnen het burgerschapsonderwijs is er ook aandacht voor de ICT-vaardigheden en mediawijsheid van de leerling. Hier wordt inzichtelijk in welke mate de leerling kennis van en vaardigheden heeft op het gebied van ICT. In de samenleving, de arbeidsmarkt en het onderwijs is er een toenemende mate van digitalisering en dit zal de komende jaren verder toenemen. Het is van belang om leerlingen hierop voor te bereiden door kennis aan te reiken en vaardigheden aan te leren. De leerling kan de digitale vaardigheden laten zien door het samenstellen en beheren van een eigen portfolio. De leerling presenteert het portfolio tijdens het examengesprek. Het portfolio vormt het centrale document van de ontwikkeling en de wensen van de leerling. In het kader van een leven lang leren heeft het meerwaarde als de leerling het portfolio (digitaal) kan meenemen naar de volgende fase in het leven van de leerling en het portfolio daar kan bij houden.

E - Cijferlijst/beoordeling

Het schooldiploma PrO is een bewijs van de doorgemaakte ontwikkeling van de leerling. Hierop mag de leerling en mogen ook de ouders en de school trots zijn. De onderbouwing en bewijslast van de ontwikkeling van de leerling en de resultaten zit in het (digitale) portfolio. Als bijlage komt bij het 'schooldiploma PrO een cijferlijst van de leerling (zie de tabel verderop in dit document). De cijferlijst geeft een samenvatting en geeft een aanduiding van de beheersing van de verschillende (onder)delen. De cijferlijst bestaat uit de verschillende portfolio onderdelen. De leerling krijgt per onderdeel een onvoldoende, matig, voldoende of goed. (O – M – V – G). Deze beoordeling is gebaseerd op dat wat de leerling aangeboden heeft gekregen en wat er daadwerkelijk in het portfolio zit. Onvoldoende weegt voor 1 punt mee.

Er wordt 1 punt gegeven aanzien er altijd wel een bepaalde mate van ontwikkeling is. Matig voor 2 punten, voldoende voor 3 punten en goed voor 4 punten. Op het gebied van de praktijkvorming is de norm dat de leerling op de vier onderdelen van de praktijkvorming (arbeidscompetenties, vakvaardigheden, de stages en behaalde (erkende) certificaten), minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing scoort. Een onvoldoende resultaat op één van deze onderdelen dient herkanst te worden om toegang te krijgen tot het examengesprek. De praktijkvorming telt 4 keer zo zwaar mee als de andere onderdelen (zie de cijferlijst voor de onderbouwing van de punten en de weging per onderdeel).

Op basis van de cijferlijst is de leerling geslaagd of gezakt als hij minimaal 60 van de in totaal 100 punten heeft behaald. Wanneer de leerling gezakt is, is er een herkansing mogelijk. Wanneer de leerling ook na de herkansing niet aan de voorwaarden voldoet, dan krijgt de leerling een verklaring. Als het portfolio en de cijferlijst van de leerling voldoen aan de gestelde eisen zoals verwoord in het examenreglement van de school, dan mag de leerling opgaan voor het examengesprek waarbij de presentatie van het portfolio centraal staat. Feitelijk gezien is de leerling op dit moment al geslaagd. Het examengesprek vormt het laatste deel van het schooldiploma PrO en de cijferlijst wordt compleet gemaakt waarna de leerling krijgt te horen of hij geslaagd is.

Bijlage 5 - Aanwezigheid

Leerlingen in het praktijkonderwijs/VSO kunnen door hun (onderwijs)hulpvraag tijdens lestijd behandeling en/of ondersteuning krijgen. Het kan voorkomen dat zij minder op school zijn en/of niet alle aangeboden lessen kunnen volgen. Dit is voor leerlingen geoorloofd en wordt niet als ongeoorloofd verzuim aangemerkt mits dit in het OPP van de leerling wordt verantwoord. Om voor het schooldiploma PrO in aanmerking te komen, dienen leerlingen zoveel als mogelijk op school te zijn. De leerling dient binnen zijn of haar mogelijkheden in principe gedurende zijn schoolloopbaan tenminste 90% van de onderwijstijd aanwezig te zijn op school of de stage. Wanneer de leerling in het voorlaatste leerjaar van het onderwijs tenminste 90% van de onderwijstijd aanwezig is (passend bij de mogelijkheden en situatie van de leerling), dan kan de leerling het schooldiploma PrO behalen. Wanneer de leerling meer dan 10% ongeoorloofd afwezig is, dan kan de leerling de gemiste schooltijd aantoonbaar inhalen om toch in aanmerking te komen voor het schooldiploma PrO. Dat wil zeggen;

Het percentage bepaalt de omvang van de vervangende opdracht;

- < dan 70% vraagt om een beoordeling door de interne examencommissie om in aanmerking te komen voor examen en diploma Pro of een onderwijsverlenging (optie)
- 70 – 80 % vervangende opdracht deze dient te voldoen aan 40 uur waarvan 30 uur praktisch en 10 uur theoretisch (denk aan extra (interne) stage, ondersteunen bij schoolactiviteiten, extra stageopdrachten/verslagen, extra onderwijstijd)
- 80 – 89 % 20 uur waarvan 15 uur praktisch en 5 uur theoretisch.

De leerling kan de ongeoorloofd afwezige schooltijd inhalen door in de eigen tijd opdrachten met een sociaal-maatschappelijk karakter uit te voeren. De bewijslast hiervan komt in het portfolio door het format vervangende opdracht toe te voegen. Geen bewijslast is geen toegang tot het examengesprek.

Bijlage 6 - Maatschappelijke opdracht

Deze opdracht doe je om in aanmerking te komen voor het diploma Praktijkonderwijs als vervanging voor gemiste onderwijsuren.

Het aantal uur dat je voor deze opdracht moet maken, is: _____ uur.

Beschrijving van wat je gaat doen: (waar, hoe vaak, wanneer, welke taken?)

Terugblik

Benoem 3 zaken die goed gingen:

1. _____
2. _____
3. _____

Welke feedback heb je gekregen?

Ondertekening

Deze opdracht is begeleid en beoordeeld als goed, door:

Datum _____

Handtekening _____

Als de leerling aan de aanwezigheidsnorm voldoet, dan mag de leerling naar deel 2.

Het portfolio is een verzameling van bewijsstukken van de doorgemaakte ontwikkeling van de leerling. Het portfolio geeft inzicht in de doorgemaakte ontwikkeling en het beheersingsniveau op de verschillende onderdelen. Met het portfolio kan de leerling inzichtelijk maken wie hij is, wat de wensen zijn en wat hij kan. De leerling neemt (relevante) bewijsstukken op in het portfolio.

Het portfolio bestaat uit tenminste de volgende onderdelen:

Als de leerling voldoet aan de aanwezigheidsnorm van 90% (binnen de mogelijkheden van de leerling), tenminste 60 punten heeft op het portfolio en voldoet aan de norm van de praktijkvorming, dan kan het examengesprek gevoerd worden. Het examengesprek vormt het afsluitende onderdeel om het schooldiploma PrO te behalen. Het examengesprek bestaat uit de presentatie van het portfolio aan voor de leerling belangrijke personen, de mentor van de leerling en een assessor. In het examengesprek presenteert de leerling het portfolio. Samen met de leerling wordt er tijdens het examengesprek teruggeblikt op het onderwijs(leer)proces, de behaalde resultaten en de toekomstwensen. Tijdens het examengesprek worden voor de leerling belangrijke momenten in de ontwikkeling besproken. Dit kan ondersteund worden met beelden van bijvoorbeeld een stage of de uitvoering van vakvaardigheden. Een proeve van bekwaamheid passend bij het arbeidsmatige vakgebied van de voorkeur van de leerling kan onderdeel zijn van het examengesprek. Bij het examengesprek er voor de leerlingbegeleider vanuit school aanwezig. Het portfolio inclusief de cijferlijst is ter voorbereiding verstuurd aan de aanwezigen en zoveel als mogelijk ingevuld en compleet gemaakt. De assessor is niet verbonden aan de school van de leerling, maar kan bijvoorbeeld werkzaam zijn op een andere school of in het bedrijf waar de leerling stage heeft gelopen. Aansluitend op de presentatie zal er een gesprek zijn met de leerling over zijn/haar persoonlijke ontwikkeling en toekomstwensen.

Aan het einde van het examengesprek hebben de mentor en de assessor een nabespreking. Wanneer de leerling voldoet aan de in het examenreglement gestelde eisen, dan is de leerling geslaagd voor het 'schooldiploma PrO'. De uitreiking van het schooldiploma PrO kan na afloop van het examengesprek zijn of op een nader door de school te bepalen moment.